

PROSJEKTIDENTIFIKASJON

Id: 7930

Ref.nr.: HDSGRI

Prosjektnummer: 2011/3/0391

Virksomhetsområde: Rehabilitering.

Prosjektnavn: «Prosjekt partnerskap Steg for Steg. Utvikling mot avvikling – eller hva?».

Søkerorganisasjon: Blå Kors Norge

Forord

Takk til Extrastiftelsen som har gjort det mulig for oss å jobbe for dette.

2013 har vært et gjennombruddsår for Steg for Steg. Deltakerne sier at de viktigste egenskapene ved Steg for Steg er at det er en rusfri arena hvor de blir møtt uten fordommer, deltar i meningsfulle aktiviteter i et sosialt fellesskap og oppnår stabilitet i livet. Gjennom mange år har vi jobbet for å vise hvordan man kan bruke brukere sine egne ressurser til å skape et godt liv etter behandling.

Steg for Steg-metodikken begynner nå å bli anerkjent, og vi jobber for å spre den videre ved hjelp av et samarbeid med Oslo kommune. Gjennom «Prosjekt partnerskap» har vi jobbet systematisk og målrettet fram mot dette og har gjort oss erfaringer som andre kan ha nytte av. «Prosjekt partnerskap» er avsluttet, men vi fortsetter å jobbe mot stabil finansiering, forutsigbarhet og en spredning av konseptet vårt.

Innhold

Forord	1
Sammendrag	3
Kapittel 1: Bakgrunn for prosjektet og målsetting	3
Kapittel 2: Prosjektgjennomføring	4
Kapittel 3: Resultater og resultatvurdering	
Delmål 1: Fortsette driften av et godt aktivitetstilbud i Oslo	5
Delmål 2: Dokumentere kvaliteter ved tiltaket og formidle disse	6
Delmål 3: Skaffe nye offentlige og private samarbeidspartnere	8
Hovedmål 1: Skaffe Steg for Steg finansielle partnere	8
Kapittel 4: Oppsummering og videre planer.....	11
Referanser	12

Sammendrag «Prosjekt partnerskap Steg for Steg».

Steg for Steg er et tiltak i Blå Kors Øst¹ som tilbyr fritidsaktiviteter i et rusfritt miljø. Tiltaket ble etablert for seks år siden og er i dag et veldrevet, godt organisert og kostnadseffektivt aktivitetstiltak med særlig høy brukermedvirkning. Tiltaket ble finansiert med økonomisk støtte fra statlige myndigheters fattigdomstiltak fram til og med 2010.

Gjennom «Prosjekt partnerskap» har vi hatt som mål å fortsette driften av eksisterende tilbud, kommunisere mer om styrker ved tilbudet og metodene vi bruker, knytte kontakt med samarbeidspartnere, samt få til et samarbeid med Oslo kommune. Et samarbeid med kommunen er viktig for videre drift, og det vil muliggjøre en styrking, og oppskalering, av dagens tilbud.

Ved prosjektslutt ser vi at vi har oppnådd mye de siste årene. Til tross for mange omveier mener vi at vi har gått den riktige veien og er nærmere en avtale med Oslo kommune. Vi er ikke i mål, men vi er på god vei: Driften er stabil og vi har fått flere muligheter til å presentere metoden vår for fagfolk og andre interesserte. Det mangler derimot fortsatt et viktig ledd i finansieringen da vi ikke har fått på plass et samarbeid med Oslo kommune.

En lærdom fra prosjektperioden er at vi leverer en tjeneste som faller mellom to stoler: Det er et ønske om å utvide tilbudet men det er ikke blitt satt av midler til det. Vi valgte derfor å gjennomføre en pilot av tilbudet uten at vi hadde økonomisk støtte til det, fordi vi anså det som nødvendig for at tilbudet skulle bli salgbart og mer synlig for kommunen. Ved prosjektslutt mener vi at vi er nærmere en avtale med Oslo kommune enn noen gang tidligere.

Kapittel 1: Bakgrunn for prosjektet og målsetting

Steg for Steg er et tiltak i Blå Kors Øst som tilbyr fritidsaktiviteter i et rusfritt miljø. Tiltaket ble etablert for seks år siden og er i dag et veldrevet, godt organisert og kostnadseffektivt aktivitetstiltak med særlig høy brukermedvirkning. Tiltaket ble finansiert med økonomisk støtte fra statlige myndigheters fattigdomstiltak fram til og med 2010.

Steg for Steg søkte Helsedirektoratet, tiltak for rusmiddelavhengige og prostituerte, kap. 0763.71 om støtte også for 2011. Tildelingen ble vesentlig lavere enn søknadssummen, med begrunnelse om at statlige tilskudd var ment som støtte til etablering av hensiktsmessige tiltak som så kommunene etterhvert skulle overta det finansielle ansvaret for. Det var derimot lite interesse å spore hos Oslo kommune, og som en følge overtok de heller ikke «stafettspinnen» i finansieringen. Prosjektledelsen søkte dermed Extrastiftelsen Helse og rehabilitering om støtte i to år for å få tid til å utarbeide et finansieringsgrunnlag med et langsiktig perspektiv.

For å få gjennomført strategien for «Prosjekt partnerskap Steg for Steg» (heretter bare «Prosjekt partnerskap») ønsket vi å bygge relasjoner til Oslo kommune, statlige etater og

¹ Fra 1.januar 2014 er Steg for Steg en del av Blå Kors Norge, avdeling «Barn, omsorg og frivillighet (BOF)».

private næringslivsaktører. Siktemålet var å finne fram til felles interesser og nyttegevinster ved å samarbeide finansielt om videre drift av prosjektet.

Den faglige ambisjonen var å skaffe Steg for Steg et samfunnsoppdrag, dvs. fungere som en modell som aktører på rusfeltet kan benytte i rehabiliteringsarbeid. Prosjektbeskrivelsen pekte på kompetanseheving innen kommunikasjon og kunnskapsformidling som viktige forutsetninger. Samtidig var det viktig å opprettholde kontinuerlig høy produksjon av aktiviteter. Dette ble fremholdt som et kvalitetstegn og et viktig argument overfor framtidige samarbeidspartnere.

Følgende hovedmål/delmål ble utformet for prosjektperioden:

Hovedmål 1: Skaffe Steg for Steg finansielle partnere

Prosjektperioden skal gi oss en tydelig utvidelse mot kommunal og privat sektor samtidig som statlige støtteordninger bidrar i overgangsfasen.

Delmål 1: Fortsette driften av et godt aktivitetstilbud i Oslo

Dette innebærer å arrangere minimum 220 aktiviteter pr år med deltakersnitt på 10.

Delmål 2: Dokumentere kvaliteter ved tiltaket og formidle disse

Drive kunnskapsformidling, blant annet gjennom eksterne fagseminarer.

Delmål 3: Skaffe nye offentlige og private samarbeidspartnere

- Arbeide systematisk for å få kommunen som den primære samarbeidsparten (jfr. Sosiallovgivningen og Samhandlingsreformen). Delmålet er å bli en betydelig leverandør av aktivitetstilbud i Oslo kommune i perioden.
- Utvikle samarbeidsrelasjoner og sosialt partnerskap til private sponsorer. Samarbeidet skal utløse sponsormidler til drift av Steg for Steg.

Kapittel 2: Prosjektgjennomføring

Gjennom prosjektperioden har vi knyttet kontakt med flere samarbeidspartnere. Når det gjelder finansielle partnere har vi hatt mye kontakt med både Oslo kommune, HelseDirektoratet og Extrastiftelsen.

I arbeidet med å forsterke det eksterne samarbeidet så vi at det var en mulighet å arrangere en konferanse, og at dette kunne gjennomføres ved å søke Extrastiftelsen om tilleggsfinansiering. Det var et stort arbeid som krevde særskilt oppmerksomhet på forarbeid, gjennomføring og etterarbeid, men med de ekstra midlene kom vi i havn med en vellykket konferanse. Det skrives egen sluttrapport for disse midlene.

Vi har hatt mye kontakt med Oslo kommune i prosjektperioden, og opplevde også på et tidspunkt i 2011 at vi stod nær et gjennombrudd i kommunikasjonen med kommunen. Dette gjorde at vi sendte inn en revidert beskrivelse av prosjektet der vi skrev at vi ville satse enda mer på kommunen som finansiell samarbeidspart. Vi ville forsterke dette med enda større

innsats mot fag, dokumentasjon og formidling. Forskningsmiljøer og kommunikasjon med fagmiljø og samfunn ble ansett som hensiktsmessige samarbeidsparter. Kontakten med disse skulle derfor styrkes. Et tiltak vi ville prioritere var å jobbe for at brukerdrevne aktiviteter ble skrevet inn i «Nasjonale faglige retningslinjer for behandling og rehabilitering av rusmisbrukere». Status på dette arbeidet ved slutten av prosjektfasen blir omtalt nærmere i kapittel 3.

Parallelt med kontakten med Oslo kommune, har vi hatt løpende kontakt med Helsedirektoratet. Helsedirektoratet oppfordret oss spesifikt til å konsentrere oss om et samarbeid med Oslo kommune og prioritere ned sponsorarbeidet da de mente at sistnevnte var et lite fruktbart spor. Dette gjorde vi også. Fordi overgangen fra stat til kommune er vanskelig har vi henvendt oss til Helsedirektoratet igjen og søkt om full finansiering for 2014. Vi har to ønsker i søknaden: 1) Vi har søkt om midler for å få til konseptspredning nasjonalt. 2) Siden vi ikke har fått midler fra kommunen til drift i 2014, har vi søkt Helsedirektoratet om dette. Vi vil likevel fortsette å jobbe mot et samarbeid med Oslo kommune, for det er dette vi aller helst ønsker oss.

Det ordinære driftstilbudet har vært stabilt i prosjektperioden. På grunn av kapasitet har vi måttet nedprioritere å satse på dette området, men kjernemedlemmer og forutsigbare og stødige aktivitetsledere har gjort at det har vært gjennomført ønsket antall aktiviteter.

I 2011 samarbeidet vi med Høyskolen i Buskerud (HiBu) om et *medforskningsprosjekt* om hva Steg for Steg betyr for brukerne. Resultatene er tatt inn i Steg for Steg-modellen og aktivitetslederopplæringen. I etterkant av studien etablerte vi «hverdagsforskning», som et enkelt strukturert verktøy for erfaringslæring. Nye forskningsprosjekt vurderes i forhold til blant annet felles læring med Oslo kommune, og både HiBu, Seraf og Sirius har vist interesse for å delta i dette.

Høsten 2011 etablerte vi et samarbeid med Blå Kors Rehabiliteringssenter Østråt (heretter kalt Østråt). Ønsket fra Østråt var at Steg for Steg kan være med å bygge bro til livet etter behandling da mange av beboerne hører til i Oslo. Vi har siden høsten 2011 hatt aktiviteter på Østråt annenhver uke. Avtalen er videreført til 2014 og erfaringene vi gjorde oss i startfasen ble nyttige da vi inngikk et samarbeid med Vestli høsten 2013 (mer om dette under delmål 3).

Kapittel 3: Resultater og resultatvurdering

Vi tar for oss delmålene først og svarer på hovedmålet til slutt.

Delmål 1: Fortsette driften av et godt aktivitetstilbud i Oslo

Det har vært stabil drift gjennom hele prosjektperioden. Det har vært avholdt forventet antall aktiviteter og selv om vi har hatt mindre ressurser til ny-rekruttering enn ønskelig, har antallet brukere vært stabilt. Deltakersnittet har blitt noe lavere, med et snitt på 9,1 i 2013. Vi arrangerte 242 aktiviteter i 2013. Per i dag står driften stødig, men det er et ønske om nyrekruttering av både medlemmer og aktivitetsledere i 2014.

To aktiviteter fra prosjektperioden trekkes spesielt fram som milepæler: videoverksted og samarbeidet med Østråt:

- 1) I forkant av konferansen, høsten 2012 ble det laget en film om Steg for Steg. Det var en ordinær Steg for Steg-aktivitet, kalt «Videoverksted», men med aktivitetsledere utenfra. Brukere var med på å planlegge filmen, skrive manus, intervju, klippe og sette sammen. Filmen er på 6 minutter og ble første gang vist på konferansen, til stor begeistring. I ettertid er den blitt vist ved flere anledninger, enten i sin helhet eller utsnitt av filmen.
- 2) Høsten 2011 inngikk Steg for Steg og Østråt et samarbeid om å starte opp med aktiviteter sammen med beboere på Østråt. Vi arrangerer ca 20 aktiviteter årlig. Etableringen av et Steg for Steg-miljø på Østråt krevde mye oppmerksomhet i 2012, blant annet fordi det var store beboerutskiftninger der da vi startet. Arbeidet ble også en klar påminnelse på hvilken tålmodighet og planmessighet som kreves for å utvikle kultur, samhandling og engasjement i et nytt miljø hvor omtrent ingen har hørt om Steg for Steg. Aller viktigst, var hvilken kapasitet som trengs for å bygge langsiktige og gode relasjoner til folk. Heldigvis ga innsatsen avkastning i løpet av året og i 2013 fikk vi en egen aktivitetsleder for aktivitetene med Østråt, i tillegg til en kjerne av beboere som har vært engasjert i aktivitetene.

Delmål 2: Dokumentere kvaliteter ved tiltaket og formidle disse

Det har blitt dokumentert nøye gjennom hele prosjektperioden og vi har fått flere anledninger til å formidle dette.

2012 startet med at Høyskolen i Buskerud publiserte rapporten fra medforskningsprosjektet i 2011. Gjennom hele 2011 hadde forskere fra HiBu forsket sammen med frivillige i Steg for Steg, om hva som er viktig i behandling og hva det er med Steg for Steg som er nyttig i denne perioden i livet. Rapporten er en god dokumentasjon av tilbudet og ble presentert på et internt seminar med brukere og Helsedirektoratet. De viktigste konklusjonene var:

- Steg for Steg fremstår som et åpent og lett tilgjengelig tilbud som hjelper mennesker i tiltakets målgruppe i deres behandlings- og rehabiliteringsprosess
- Deltakerne i Steg for Steg opplever å bli møtt med respekt og verdighet, og dette hjelper dem til å føle trygghet, livskvalitet og glede
- Deltakelse i Steg for Steg bidrar til selvutvikling og ansvarsfølelse på en rusfri arena
- Deltakelse i Steg for Steg bidrar til å ha en hverdag med meningsfulle aktiviteter som representerer en kontinuitet i deltakerne liv
- Deltakelse i Steg for Steg bidrar til å skape gode sosiale nettverk, aktivitet og mestring

Vi startet arbeidet med å implementere funnene i driften for å forsterke kvaliteten. Vi er godt i gang med å mobilisere grupper rundt temaet «aktivitet som rehabilitering». Dette gjelder blant annet forskere, leder, ansatte og brukere innad i Blå Kors, samt en rekke eksterne støttespillere. Sistnevnte faller hovedsakelig i to kategorier: 1) Fagfolk på rusfeltet

og 2) Frivillige og profesjonelle samarbeidspartnere som bidrar med spisskompetanse innenfor kommunikasjon og merkevarebygging.

Når det gjelder arbeidet med å dokumentere og formidle kvaliteter ved tiltaket har 2013 vært et gjennombruddsår for Steg for Steg.

Vi ønsket å bruke media aktivt. Dette resulterte i noen mindre oppslag, men var krevende arbeid. Mest problematisk var at media ofte ikke var interessert i samme budskap og vinklinger som oss, eller fordi Steg for Steg-modellen blir for abstrakt. De ønsket naturlig nok ansikter, drama og stereotyper, mens våre folk vil være som folk flest og ikke interessante som kasus. Dette må ivaretas.

Vi bestemte oss for å bruke energien mer direkte mot rusfeltet, det være seg personer, systemer eller fagpresse. I løpet av 2013 fikk Steg for Steg to publikasjoner i «Tidsskrift for psykisk helsearbeid» (utgave 2 og 3/2013). Tittel på publikasjonene var «Når målet er en meningsfull hverdag: Hva skjer når aktivitet blir inkludert i rusmisbrukerens behandling og rehabilitering?» og «Å delta med det du kan: Betydningen av meningsfulle aktiviteter i recoveryprosesser.»

Det mest omfattende vi gjorde for å formidle kvalitetene ved å bruke aktivitet i rehabilitering, var å arrangere en konferanse om menneskets *egenkraft* i rehabiliteringen. Med dette kunne vi knytte all ekstern satsing til ett fokuspunkt. Vi erfarte at også prosessen rundt konferansen ga stort utbytte, og derfor bestemte vi oss tidlig for at arrangementet skulle avholdes i 2013 i stedet for 2012. Konferansen ble for stor for dette prosjektet og det ble søkt om ekstra midler. Dette førte til en delfinansiert med kr 145 000 fra Extrastiftelsen (se egen sluttrapport).

Konferansen hjalp oss også med å påvirke stortingsmeldingen «Se meg!». Vi argumenterte for egenkraften, for brukermedvirkning operasjonalisert som praktisk samarbeid og for brukerdreven aktivitet som brobygger til samfunnet. Vi fikk godt gjennomslag hos Helse- og omsorgskomiteén under deres behandling av meldingen. Bent Høie åpnet også Steg for Steg-konferansen med dette budskapet.

Gjennom arbeidet med konferansen (både forarbeid, gjennomføring og i etterkant) fikk vi knyttet bånd til mange mennesker på feltet. Mer konkret førte konferansen til en oppfølgende workshop i oktober samme år, og at det ble utviklet en Steg for Steg-pilot med Vestli.

Tema for workshopen var «Hvordan bygge en positiv hverdag i livet etter rusbehandling?». Workshopen samlet både fagfolk og brukere, og det ble jobbet med gruppeoppgaver på tvers av bakgrunn og arbeidssted. Etter deltakerevalueringene å dømme var det en meget vellykket workshop. En deltaker kommenterte det slik: «Det fine i dag er at mange brukere er med. Det gir en unik mulighet til å bytte perspektiv».

I oktober 2013 leverte vi innspill til "Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne". Veilederen gis ut av Helsedirektoratet og brukes i lokalt arbeid med oppfølging etter behandling og framsto som et viktigere styringsdokument enn Nasjonale retningslinjer.

Når det er sagt, ser vi også på Nasjonale faglige retningslinjer som viktig og kommer til å levere innspill her også. Nasjonale faglige retningslinjer gis også ut av Helsedirektoratet.

I november 2013 ferdigstilte vi en fagbrosjyre om Steg for Steg. Denne er blitt brukt som vedlegg til søknader, og vil benyttes i møte med fagfolk i kommunen, på seminarer og andre møteplasser.

Delmål 3: Skaffe nye offentlige og private samarbeidspartnere

Det var en så sterk anbefaling fra Helsedirektoratet om å fokusere innsatsen mot Oslo kommune at vi har gjort lite mot andre finansieringskilder. Derfor vil vi gi en samlet resultatvurdering av samarbeidet med Oslo kommune under «Hovedmål 1».

Hovedmål 1: Skaffe Steg for Steg finansielle partnere.

Prosjektperioden skal gi oss en tydelig utvidelse mot kommunal og privat sektor samtidig som statlige støtteordninger bidrar i overgangsfasen.

Samarbeid med Oslo kommune

Hovedmålet er ikke nådd per 31. desember 2013. Vi opplevde i 2011 at vi endelig hadde «funnet døra» inn til Oslo kommune, da Velferdsetaten viste interesse for et faglig og økonomisk samarbeid. Velferdsetaten ga anerkjennelse til Steg for Steg som et godt faglig fundert oppfølgingstiltak som de anså som en egnet modell for en større målgruppe, og signerte en intensjonsavtale med oss i 2012. De inkluderte også Steg for Steg i kommunenes søknad om statlig tilskudd til kommunalt rusarbeid (kapittel 763.61) for 2012, levert 1.februar 2012.

Det var derfor en stor milepæl da dette resulterte i en tildeling fra Velferdsetaten på kroner 500 000,- for 2012. Høsten skulle være en planleggingsfase for en mulig igangsettingsfase i 2013.

Hvorfor har vi ikke nådd målet vi satt oss i søknaden til Extrastiftelsen? Det er flere grunner til det, og vi opplever at vi gjennom prosjektperioden har gjort flere erfaringer som kan være til hjelp for andre prosjekter som ønsker et samarbeid med en kommune.

Vi har hele tiden arbeidet mot målet, og selv om vi visste at det ville blir krevende, har det tatt lengre tid enn antatt. Vi har fått ny informasjon undervegs som har gjort at vi har måttet endre kurs. Forklaringer til at det har tatt lengre tid kan være:

- Til tross for noen positive møter ble planleggingsfasen i 2012 preget av lite formaliserte rammer og manglende framdrift fra kommunen. Det virker som at Velferdsetaten trengte mer tid. Dette skjedde samtidig med en stor omorganiseringsprosess i Oslo kommune. Samhandlingsreformen, med overføringen av rusarbeid fra stat til kommune, ble iverksatt 01.januar 2013. Feltet preges av at arbeidet fremdeles er i prosess og det er mye som ikke er avklart.

- Øremerkingen av statlige midler til kommunalt rusarbeid falt også bort i perioden. Vi vil tro at det derved var vanskelig for kommunen å inngå et samarbeid med oss. Fra og med 2014 er øremerka midler tilbake i budsjettet.
- En annen lærdom vi tar med oss, er at forankringsarbeid er krevende. Det er sårbart å være forankret kun hos et fåtall personer. Vi hadde flere møter med dedikerte folk som virkelig ønsket et samarbeid, men vi opplevde flere ganger at det stoppet her.
- Ved tildelingen av frivillighetsmidler for 2014 ble Steg for Steg tildelt kr. 0,-. Vi ser i etterkant at vi ikke hadde nok fokus på den politiske delen av behandlingen i perioden fordi vi konsentrerte oss mest om administrasjonen. Det var politikerne som behandlet søknaden, så her gjorde vi en feil ved ikke å tenke nok på det disse.

Vår viktigste lærdom er at det handler om forankring, og faglig tyngde og synlighet. Steg for Steg-konferansen førte til at det kom initiativ fra ansatte på en institusjon i Oslo kommune om et samarbeid. Dette førte i sin tur til en pilot, som førte til faglig suksess og dermed god referanse hos Velferdsetaten sentralt.

Pilot på Vestli rehabiliteringssenter

Ansatte på Vestli rehabiliteringssenter (heretter kalt Vestli) deltok på Steg for Steg-konferansen og tok deretter kontakt angående et mulig samarbeid. Ønsket fra Vestli var å sette fokus på utflytting fra Vestli. En liten pilot kunne gjennomføres med de økonomiske rammene vi hadde. I løpet av høsten arrangerte Steg for Steg seks aktiviteter med beboere på Vestli rehabiliteringssenter, samt flere møter og en fagdag med ansatte.

Erfaringene fra arbeidet på Østråt ble viktig for oss i samarbeidet med Vestli. Også her tok det tid å etablere en relasjon til både beboere og ansatte. Piloten krevde mye ressurser både i aktivitetene og gjennom møter med personalet. Steg for Steg kom inn i en etablert arbeidskultur, og selv om det var et uttalt ønske at vi skulle utføre oppdraget var det nødvendig med noen runder med erfaringsutveksling før vi var trygge på hverandre. For å knytte bånd til beboere på Vestli tok vi med beboere fra Oslo og Østråt. På den måten ble det lettere å få til en god sosial setting, og beboerne ble tryggere da de fikk være sammen med andre i omtrent samme situasjon. Det er lang vei å gå for å få samarbeidet på plass, men vi opplevde å komme i gang. Vi fortsetter samarbeidet med Vestli i 2014 og første stopp blir å delta på en fagdag med de ansatte og en sosial kveld med beboerne.

Piloten på Vestli var ikke av finansiell karakter, men et faglig samarbeid. I en oppsummering av pilotprosjektet skriver leder for Vestli:

«(...) Når vi så kom i kontakt med Steg for Steg så gav dette oss mulighet til et samarbeid hvor klientene i stor grad bestemte aktiviteter og opplegg. Klientene ble aktører i mye større grad enn tidligere og ble i større grad ansvarliggjort. Dessuten var det aktiviteter sammen med andre i omtrent samme situasjon. Det er en lang vei å gå for å få dette på plass, men vi opplevde å komme i gang. (...) I første omgang tenkte jeg at de ville kunne gi et godt tilbud til klientene våre. Det gjorde de, men de var også en svært god samtalepartner med tanke på

livet utenom institusjonen og med tanke på selvstendigjøring av klientene. Vi trengte, og trenger nok fortsatt noen korrektiv når det gjelder vår rolle som hjelpere».

Nøkkellærdom for Steg for Steg:

Steg for Steg leverer en tjeneste som detter mellom to stoler; det er et ønske om å utvide tilbudet til andre institusjoner men det har ikke vært midler til å sette i gang et slikt arbeid. For at verdien skulle bli salgbar og for at tilbudet skulle bli synlig måtte vi levere uten økonomisk støtte. Å levere uten finansiering krever drastiske prioriteringer slik at alt man gjør drar i samme retning og at man får små men sterke suksesser.

Erfaringer

Det har vært viktig å se hvordan Steg for Steg fungerer i praksis i nye miljøer slik at vi kan gå inn i et økonomisk samarbeid på sikt. Med erfaringer både på Østråt og Vestli, er vi klar over hvilke fallgruver som finnes og hvor viktig det er med tid og en god relasjon til de ansatte.

I utviklingen av Steg for Steg har vi hatt god bruk for den amerikanske forfatteren John. P. Kotter. Kotter mener det er åtte faser som må være til stede for å få til en organisasjonsendring (Kotter 1996:21):

- 1) Ha forståelse av et behov som det haster å gjøre noe med: hva er realitetene og hva er utfordringer og muligheter?
- 2) Koalisjon. Sette sammen en arbeidsgruppe som skal jobbe sammen.
- 3) Felles visjon/strategi. Lage en visjon og strategier for å nå visjonen.
- 4) Kommunikasjon. Kommunisere ny visjon overalt, hele tiden.
- 5) Ansatte med handlingsrom. Bli kvitt hinder og endre strukturer som står i veien.
- 6) Kortsiktig gevinst. Planlegge og å gjennomføre synlige forbedringer.
- 7) Konsolidere fremskritt og produsere nye endringer. Bli kvitt det som ikke går overens med systemet eller med visjonen for endring.
- 8) Forankre nye tilnæringer i kulturen. Yte bedre gjennom kunde- og produktivitetsorientert oppførsel.

Dette er helt klart overførbart til forsøk på å etablere et samarbeid med andre.

I Steg for Steg har vi hatt nytte av dette i samarbeid med brukere om felles erfaringer og ansvar rundt driften. Det har også vært nyttig i samarbeid med virksomheter i Blå Kors Øst og i det faglige samarbeidet med Vestli. Nå er vi på en reise i de innledende fasene med Oslo kommune på både politisk og administrativt nivå.

Til tross for mange omveier mener vi likevel at vi ved prosjektslutt har gått den riktige veien med vår satsing på fagformidling og Oslo kommune, og er nærmere en avtale med Oslo kommune. Det har ikke vært mulig å forutse alle disse endringene i forholdet kommune/stat, men det faktum at vi har holdt kontakten med dem gjennom hele perioden har gjort at vi per i dag ser det som sannsynlig med et samarbeid her fra 2015. For året 2014 har vi søkt om full finansiering fra Helsedirektoratet.

Kapittel 4: Oppsummering og videre planer

Oppsummering

Driften er per i dag veldig stabil. Vi har klart å holde flere aktiviteter enn vi satte oss som mål i prosjektbeskrivelsen og selv om snittet har vært noe lavere enn målbeskrivelsen så betyr ikke dette at vi er bekymret for fremtiden. Aktivitetslederne er stabile og det er god en kjernegruppe med mennesker som er med jevnlig.

Steg for Steg er blitt godt dokumentert de siste årene, både i fagmiljø og politiske styringsdokument. Vi har fått gode muligheter til å formidle dette; gjennom vår egen konferanse og påfølgende workshop, i fagpresse, Stortingsmeldingen «Se meg» og veileder for lokalt psykisk helsearbeid. Fagbrosjyren, som ble ferdigstilt i desember 2013, som inneholder korte beskrivelser av historikk, statistikk, forskning og faglig ståsted formidles på seminarer, konferanser og i møte med fagfeller.

Arbeidet med å få til en avtale med Oslo kommune har vært mer krevende enn vi hadde forestilt oss og det har flere ganger kommet uforutsette endringer. Kun hvis vi får til en forutsigbar og langsiktig finansiering vil det være mulig å oppskalere og å spre tilbudet samtidig som vi tar vare på det allerede eksisterende tilbudet. Gjennom prosjektperioden har vi gjort et viktig arbeid for å få til en slik avtale. Ved prosjektslutt mener vi derfor at vi er nærmere en avtale med Oslo kommune enn noen gang tidligere.

Hvordan prosessen har vært, og hva vi har lært av det, er også relevant for andre prosjekt som ønsker et samarbeid med kommunen.

Veien videre

Driften har vært nedprioritert på grunn av mindre ressurser til ny-rekruttering enn ønskelig, men vi har valgt å prioritere driften høyt i 2014, for å revitalisere og styrke miljøet ytterligere.

Vi skal foredra på seminaret «Rus og psykisk helse» i februar 2014. I juni skal vi delta på «Arendalkonferansen». Vi skal levere innspill til Nasjonale faglige retningslinjer i løpet av våren 2014. Vi fortsetter også samarbeidet med HiBu.

Selv om vi er fornøyde med det som har skjedd det siste året, er vi ikke i mål enda. Det vi ønsker oss, og som var utgangspunktet for denne søknaden, er å få til en avtale med Oslo kommune. Det er viktig at det anerkjennes at tiden etter behandling er viktig.

For at flere skal kunne ta i bruk Steg for Steg, er det viktig med et systematisk arbeid for spredning. Dette kan vi få til med hjelp av kommunen.

Referanser

Borg, M. og Ness, O. (2012): *Steg for steg, Blå Kors Øst 2011 – en forskningsbasert evaluering*. Forskningsrapport 02/2012. Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap. Institutt for forskning innen psykisk helse og rus. Nettutgave: <http://bit.ly/KpcuGV>

Helsedirektoratet (2011): Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykiske lidelse – ROP-lidelser.

Helsedirektoratet (2013): *Sammen om mestring*. Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne. (Veilederutkast, 30.august)

Kotter, J. P. (1996): *Leading Change*. Harvard Business School Press, USA

Egne publikasjoner

Ness, O., Borg, M., Karlsson, B., Almåsbakk, L., Solberg, P., Torkelsen, I.H. (2013): *Å delta med det du kan: Betydningen av meningsfulle aktiviteter i recoveryprosesser*. Tidsskrift for psykisk helsearbeid 10 (3):219 – 228

Almåsbakk, L., Solberg, P. (2013): *Når måler er en meningsfull hverdag: hva skjer når aktivitet blir inkludert i rusmisbrukerens behandling og rehabilitering?* Tidsskrift for psykisk helsearbeid 10 (2): 178 - 181